

Bilkent Üniversitesi Kütüphanesi

Kurumsal Arşiv Proje Raporu

Institutional Repository

27/07/2015

Proje Sorumlusu

Taner Korkmaz

Tel: 0312 290 1771

E-posta: tanerkorkmaz@bilkent.edu.tr

Amaç

Üniversitemiz bünyesinde yürütülen her türlü akademik faaliyetin bilimsel, toplumsal ve ekonomik ilişkisini ortaya koyan bir uygulama çıkararak üniversitemizin uluslararası boyutta görünürlüğünü ve saygınlığını artırmak.

Neden DSpace, Faydaları Nelerdir?

Kurumsal Arşiv Sistemi üniversitemizin entelektüel birikimini bir araya toplayan, saklayan, koruyan, dizinleyen, yayınlayan ve engelsiz erişimini sağlayan hizmetler bütünüdür. Üniversitemizde yürütülen her türlü akademik faaliyetin bilimsel, toplumsal ve ekonomik ilişkisini ortaya koyarak Üniversitenin değerini arttıran bir uygulamadır. Diğer yararları ise;

- Üniversitenin görünürlüğünü ve saygınlığını artırır.
- Üniversitenin desteklediği çeşitli tanıtım ve araştırma sonuçlarına erişim sınırlamasını ortadan kaldırır.
- Üniversitenin desteklediği araştırmaları tekrar ücret ödeyerek ticari kaynaklardan satın almasını önler.

Son yıllarda yapılan araştırmalar, tüm bilim dallarında, erişilebilir bilgi kaynaklarının, geleneksel yollarla sağlanacak faydalarla karşılaştırıldığında 2-3 kat daha etkili sonuçları olduğunu göstermektedir. Dolayısıyla Institutional Repository'nin bireysel yararlarını şu şekilde sıralayabiliriz;

- İnternet sayesinde araştırma sonuçlarına ücretsiz ve hızlı erişim sağlar.
- Bilgi kaynaklarının daha geniş kitlelere ulaşmasını sağlayarak araştırmanın etkisini artırır.
- Bilgi kaynaklarının başka araştırmalara temel oluşturmasına aracılık eder.
- Araştırmaların tekrarını önler.

Üniversitemiz İçerisinde Arşiv Paylaşımı

Kurumsal arşivimiz aracılığıyla araştırmacılarımızın;

- Makale, kitap, bildiri, sunum gibi çalışmalarını aranır, depolanır, düzenlenir, dipnot verilir, atıf yapılır, arşivlenir ve diğer araştırmacılarla paylaşılır.
- Entelektüel kariyerleri gelişir.
- Yayınları hak ettiği değeri bulmalarını sağlar.

Akademik İletişim Ağı Olarak Hedeflenen;

- Bilimsel araştırma sonuçlarının kayda geçirilmesi
- Araştırma kalitesinin ve değerinin kanıtlanması
- Araştırma sonuçlarından bilim dünyasının haberdar edilmesi
- Bilimsel bilginin ileride de kullanılabilmesi için saklanması

Teknik Özellikleri

- Dünya çapında kullanıcı topluluğu ve geliştiricilerine sahiptir.
- Ücretsiz, açık kaynak kodlu bir yazılımdır.
- Kurum ihtiyaçlarına göre tamamen özelleştirilebilir.
- Eğitim, kamu, özel ve ticari kuruluşlar tarafından kullanılır.
- Her türlü dijital içeriği muhafaza eder, yönetir ve erişime sunar.
- Verileri uluslararası Dublin Core standartlarında tutar.
- OpenAIRE uyumludur.
- Tüm içerik (word, ppt, pdf, video gibi) türlerini kabul eder. Okunabilir dosya formatlarını full-text indekleme yapar, araştırmacıyı doğrudan kaynağa götürür aynı zamanda kayıt giren kütüphanecinin yada müellifin gereksiz metadata girmesinin önüne geçer.
- Dublin Core üst veri standartlarını kullanır.
- Özelleştirilebilir web ara yüzünü destekler.
- OAI (Açık Arşivler Girişimi) uyumludur.
- Ekleme / çıkarma yeteneği vardır.
- Onaylama, düzeltme, ret veya yazara dönülerek "işlemi azaltma" yoluyla içeriği oluşturma seçeneklerine sahip iş akışı özelliği vardır.
- Lucene arama motoru ile üst verilerde ve tam metinde arama imkanı verir.
- Tek merkezli olmayan sunuş işlemi sağlar.
- Java API (Uygulama Geliştirme Arayüzü) aracılığıyla geliştirilebilir.
- PostgreSQL, Oracle veya MySQL veri tabanlarını kullanır.
- Çoklu dil desteği vardır.

DSPACE İşlevselliği

Açık Erişim ya da Kurumsal Arşiv (Dışarıya Kapalı)

Bilkent Üniversite Kütüphanesi kurumun alacağı kararlar doğrultusunda politika belirleyerek kurumsal arşiv üzerinden de kullanıcılarına en iyi hizmeti vermeyi görev edinmiştir. Dijitalleştirme işlemleri tamamlanan kaynakların kampüs içi kullanıcı hizmetine sunulması anlık yapılacaktır. Açık erişim (kampüs dışı) erişim için ise yine kurumun alacağı kararlar doğrultusunda kaynak türlerine göre telif hakları incelenip, hizmet politikaları geliştirilerek yurt genelinde araştırmacıların hizmetine açabilir.

Açık Erişim Modeli Düşünüldüğünde Faydaları

Bilimsel literatürün İnternet aracıyla finansal, yasal ve teknik bariyerler olmaksızın, erişilebilir, okunabilir, kaydedilebilir, kopyalanabilir, yazdırılabilir, taranabilir, dizinlenebilir, tam metne bağlantı verilebilir, yazılıma veri olarak aktarılabilir ve her türlü yasal amaç için kullanılabilir biçimde kamuya ücretsiz açık olmasıdır.

Bilkent Üniversite Kütüphanesi Kurumsal Arşiv Projesi kapsamında ilk adımını Yüksek Öğretim Kurumu (YOK) öncülüğünde gerçekleştiren;

1. “Ulusal Açık Erişim Çalıştayı” 20-21 Ekim 2014
2. “Ulusal Akademik Arşiv Projesi Eğitim Semineri” 03 Mart 2014
3. “Kurumsal Açık Erişim Sistemlerine Veri Giriş Eğitimi” 15 Mayıs 2014

Çalıştaylara katılarak gerçekleştirmiştir.

Bilkent Kütüphanesi Kütüphanesi Kurumsal Arşiv Projesi DSpace kurulumu ve konfigürasyon işlemlerinin iş akışı

- Ubuntu 14.10 versiyonu ve DSpace 4.2 versiyonu konfigürasyonu için ar-ge yapıldı.
- DuraSpace Mailing list üyeliği yapıldı.
- Ubuntu 14.10 ve DSpace 4.2 kurulumu yapıldı. Kurulum sonucu denenen işlemler **sırasıyla;**
- DSpace üzerinde verilerin doğru yedeklenmesi
- Ubuntu üçüncü parti yazılımların kurulumu yapıldı.
- Marc21 kayıtlarının sırasıyla --->XML ----> DublinCore ---> son olarak CSV formatlarına çevrilerek bu formatta DSpace 'e toplu aktarımın sağlanması.
- DSpace ve Ubuntu kurulumu esnasında yaşanılması muhtemel aksaklıklar göz önüne alınarak tüm bu işlemler 9 kez tekrarlandı.
- Kurulumun istenen işlemlerinin yapılmasının ardından sistemsel yedekleme 3 kez alındı. Alınan sistem yedeği farklı bir fiziksel sunucu üzerinde kuruldu ve işlevselliği kontrol edildi.
- DSpace üçüncü parti yazılım ve modüllerin entegrasyonları yapıldı. Konfigürasyon ayarları kurumsallaştırıldı.
- Kullanıcı dostu web arayüzü tasarlandı.
- İhtiyaç duyulduğu takdirde mobil arayüz kurulumunun yapılıp yapılamadığı denendi. Olumlu sonuç alındı.
- Farklı türden materyallerin veri girişleri denendi.
- Materyal türlerine göre değişiklik gösteren, ihtiyaç duyulacak olan farklı DublinCore alanları belirlendi ve eklendi.
- Materyallerin görünürlük sınırlandırmaları denendi.
- Materyal türüne göre arayüzde her bir materyalin formatıyla eşdeğer görünümü için materyal format ikonları entegre edildi.
- 10 kişilik yönetici hesabı ve kullanıcı hesabı açıldı. Hesapların birbirleri ile ortak çalışma işlevselliği denendi.
- Tarafımdan Referans Kütüphanecilerine metadata giriş eğitimi verildi ve veri girişi için kullanıcı hesapları oluşturuldu. Yetki oldukları koleksiyonlar tanımlandı.

Kütüphane koleksiyonlardan Ders Notlarının (1104) materyalin veri girişi manuel olarak yapıldı.

- Google Scholar konfigürasyonları yapıldı.
- Google Analytics entegrasyonu gerçekleştirildi.
- Computer Technology and Programming bölümünden Sayın Reyhan Ayfer ile Institutional History Archive için bir görüşme gerçekleştirildi. Bu görüşme sonucu üniversite bünyesinde, arşiv niteliği çok önemli olan video ve resim formatlardaki verilerin kurumsal arşiv üzerinde tutulmasının uygun olacağı kanısına varıldı.

Arşiv kayıtlarını girmeleri için Aylin Çakır Özaksu ve Ali Bey'e 2 defa veri girişi eğitimi verildi. Kendilerine kullanıcı adı ve şifre oluşturuldu yetki alanları tanımlandı. Girecekleri veri türleri üzerinde uzman kütüphanecilerimiz ile birlikte belirlediğimiz metadata alanları ve standartlar oluşturuldu.

Bu çalışma ile ilk kez üniversitemiz içerisinde pilot bölüm oluşturulmuş oldu.

- **Nisan ayının 2. Haftasından itibaren BCC adına Sayın Can Uğur Ayfer ile Kütüphanemiz teknik hizmetler birimi ortak çalışma içersine girmiştir ve halen devam etmektedir. Bu çalışmalar sırasıyla;**

Sistem için ihtiyaç duyulan sanal server özellikleri konuşuldu.

Bilkent Scholarly Publication içerisinde yayınların kurumsal arşive toplu aktarımı üzerine bilgi alışverişi yapıldı.

Sistemin kurulu olduğu kütüphanemiz teknik hizmetler fiziksel sunucusundan, Bilkent Üniversitesi sanal sunucuya aktarımı yapıldı.

<http://repository.bilkent.edu.tr> domain ismi verildi. Bu adres üzerinde yayınladığımız Kurumsal Arşiv'in güvenlik şifreleri yenilendi. IP deneme amaçlı açık erişim yayına açıldı.

Google Schoolr için konfigürasyonlar yapıldı, Google 24 saat içerisinde bütün arşivi indeksledi ve Google Scholar da göstermeye başladı. Başarıyla sonuçlanana Google Scholar testi sonrasında siteye kampüs dışından erişim Uğur Bey tarafından durduruldu.

Scholarly Publications kayıtlarının toplu aktarımı için gerekli olan alanlar tarafıma bildirildi, alanların açılması ile 2893 kaydın toplu aktarımı gerçekleştirildi. Kütüphane yönetimi eklenen kayıtların Üst veri kalitesinin standardizasyona gidilmesi ihtiyacı olduğu belirlendi. Konuyla ilgili Uğur Bey'e geri bildirim yapıldı datalar düzenlenerek tekrardan toplu aktarım gerçekleştirildi.